

NÅGRA ANMÄRKNINGAR

RÖRANDE

ESAIAS TEGNÉRS
BILDSPRÅK.

INBJUDNINGSSKRIFT

TILL DEN HÖGTIDLIGHET,

HVARMED

PROFESSOREN I ÖSTERLÄNDSKA SPRÅK

FIL. DOKTORN

HERR ESAIAS TEGNÉR

KOMMER ATT I EMBETET INSTÄLLAS

AF

KONGL. CAROLINSKA UNIVERSITETETS

RECTOR.

LUND 1879.

FR. BERLINGS BOKTRYCKERI OCH STILGJUTERI.

Den glänsande och rika bildprakt, som utmärker Tegnér's stil, har af alla granskare blifvit ansedd som en af dess mest utmärkande egendomligheter, men har ock af icke få blifvit klandrad. HAMMARSKÖLD anmärkte 1814 i sin kritik af "Nore", — en kritik, af hvilken "Hammarspiken" föranleddes —, att "den herrskande sjäsegenskapen hos Nore's författare tyckes vara qvickhet eller förmågan att uppfinna sinnrika likheter, och af denna poetiska fernissa (om jag så får kalla det, hvilket ger den poetiska diktionen sin yttre glans) betjenar han sig med en egen skicklighet, skada blott, att det tyckes som om han trodde, att det i ett konstverk alldeles icke mera behöfdes." I "Svenska Witterheten" återfinner man nära nog samma omdöme; Hammarsköld yttrar der, att Tegnér är en utmärkt talang, men icke något egentligt genie, att han har mycken qvickhet och fyndighet, men föga djup i fantasien, att konsten är för honom blott en artig lek med sinnrika bilder, samt att hans skaldestycken äro poetiska transparenter, i hvilka kompositionen är flyktig och uppfinningen obetydlig, fast sinnrikt allegoriserande, men hvilka förvåna genom sin festliga prakt och imponera genom glansen af ljusskimmer och bjerta färger. PALMBLAD säger i sin kritik af "Axel" (1822) om Tegnér's manér, "att det utmärker sig genom ett bländande skimmer, men är icke egentligen målande, utan evigt paralleliserande, bestående i ett oupphörligt sammanhopande af bilder, lånade från alla verldstrakter, från alla kompassens väderstreck, från alla naturens riken. "Nu är det onekligt, att många af dessa bilder förråda en sann originalitet, en rik uppfinningsförmåga, genialisk sinnrikhet, ett slags poetisk qvickhet, men då äfven ett

snille, som beständigt jagar efter det pikanta, icke alltid kan träffa målet, så finnas bland denna mängd af på hvarandra hopade liknelser, bilder och besynnerliga uttryck, flera drag, som äro högst missnaiva, opassande och en och annan gång gränsande intill det löjligen." HEIBERG anmärker, att Tegnér har ett "rikt bildspråk, som nästan aldrig uttrycker något genom enkla ord, men städse gör en lyrisk omväg genom den otroligaste mängd af metaforer och bilder". Och om dessa bilder heter det vidare, att skalden i stället för att välja den rätta bilden och utmåla den för vår fantasi, griper i blindo efter bilder, obekymrad om kvaliteten, blott quantiteten är betydlig, kastar dem om hvarandra, så att den ene tränger undan den andre, upphäfvande dess verkan, hvadan hela mångfalden blott tjenar att undangömma och förvirra föremålet, liksom i en kaleidoskopisk oordning, hvilken allena genom att upprepa sig blir symmetrisk. Då Palmblad fann de misslyckade bilderna hos Tegnér utgöra undantagen, så ansåg Heiberg dem bilda sjelfva reglen, och undantagen, de goda bilderna, förklarade han uppkomma deraf, att Tegnér, som spelade ett slags hazardspel med bilder, någon gång måste göra en vinst, då han gjorde så många förluster ¹⁾.

Vi behöfva icke här upprepa hvad andra granskare rörande samma sak yttrat; det anförda kan vara nog. Trots olikheten i uppskattning af Tegnérskaldet, öfverensstämma de tre ofvan anförda deri, att de betrakta den Tegnérskas bildrikiheten såsom i de flesta fall ett yttre påhäng, en fernissa, en glimmande, skimrande utstyrsel, icke framgången ur fantasiens strängt organiskt skapande verksamhet.

Poesien förändligar det sinliga och försinligar det andliga; dertill är bilden behöflig. Handlingen eller händelsen, som skall framställas, vinner genom bilden sin fulla åskådlighet; tanken, för att blifva poetisk, kläder sig i bildform; den i sig gestaltlösa känslan griper, för att kunna meddela sig, efter sympatetiska bilder. Sålunda är den sanna poetiska bilden icke en blott yttre prydnad, utan hör med inre nödvändighet till den diktande fantasien. Den verkliga skalden söker icke efter bilder, utan de strömma in på honom, som synerna på den delphiska sierskan. Kärleken, sade nyromantiken, tänker i ljufva toner.

¹⁾ Svensk Literatur Tidning 1814 s. 603. — HAMMARSKÖLD. Svenska Witterheten s. 511—12, — Svensk Literatur Tidning 1822 s. 148. — HEIBERG. Prosaiske Skrifter. V. s. 18 o. 26.

Skalden deremot tänker i bilder, om än dessas framträdande vanligen är beledsagadt af en inre dämpad musik.

Huruvida en skald har mer eller mindre behof af bilder, beror på den egendomliga arten af hans fantasi.

Man kan anföra flera stora skalder, hvilka sällan begagna bilder och dock genom de enkla, de egentliga uttrycken veta åstadkomma en lika god poetisk verkan, som trots någon af de bildrikaste. Sådana äro, bland andra, Homerus, Sophokles, Göthe. Men de hvarken kunna eller vilja undvara bilder. Språket är, som Tegnér säger, "ett galleri af förbleknade metaforer: nästan hvarje ord, som nu betecknar ett begrepp, var fordom en bild; på sin tid lefde han och rödes, nu är han ett logiskt petrifikat." I detta petrifikat måste skalden sätta nytt lif, gifva det friskhet och färg. Som bevis på den ädla enkelhet, med hvilken Göthe, utan att begagna en enda bild, förstod att dikta, anför Heiberg det lilla stycket "An die Günstigen", och han afskrifver dessa rader:

"Dichter lieben nicht zu schweigen,
Wollen sich der Menge zeigen.
Lob und Tadel muss ja seyn."

Men hade han fortsatt sitt citat, hade han genast stött på metaforer, ty de tre följande raderna lyda:

"Niemand beichtet gern in Prosa;
Doch vertraun wir oft *sub Rosa*
In der *Musen* stillem Hain."

En poetisk teckning kan dock fullt åskådligt framställas, utan användande af en enda bild, hvarpå kan anföras som exempel Franzéns beskrifning på Fanyns och Edvins kälkåkning i tredje strofen af poemet "Kälkfarten."

Likaledes kan en enkel känsla utan något metaforiskt hjälpmedel i all sin innerlighet uttryckas. Man läse Göthes "Nur wer die Sehnsucht kennt" samt Vischers utläggning af densamma, en utläggning, som redan i och för sig har intresse såsom ett mästestycke i analyserandet af en stämningsdikt ¹⁾. Men helt och hållet utan bild har dock skalden äfven i denna dikt icke kunnat hjälpa sig, fastän han icke använt någon metafor.

Å andra sidan kan man anföra ännu flera stora skalder, hvilkas stil har en motsatt karakter och öfverflödar af bilder, bland grekerna Æschylus, Pindarus, de orientaliska, de spanska skalderna, bland de senare, t. ex. Calderon, vidare Shakspeare, Byron m. fl.

¹⁾ VISCHER. Æsthetik III. 2. 5. s. 1327.

Häraf synes, att ett ymnigare eller sparsammare användande af bilder är beroende af skaldernas olika skaplynn, och att icke deraf kan hemtas måttet för att bedömma skaldevärdet. Vi erinra oss härvid en af Lichtenbergs aforismer. "Det är", säger han, "en rätt lycklig anmärkning af Priestley, att den bildrikaste stil är lika så naturlig som den enklaste, hvilken blott begagnar de vanligaste ord, ty om själen är i rätta stämningen, så synas henne bilderna lika så naturliga som de simpla uttrycken" ¹).

Hvad beträffar faran för öfverflöd i detta stycke, så yttrar Tegnér derom 1819 i talet öfver Oxenstjerna: "Det vanliga inkastet, att all öfverdrift skadar, gäller icke här; ty här är ingen öfverdrift möjlig, emedan ingen kan vara för skön eller för rik, men endast för vanskaplig eller för fattig." Detta är visserligen närmast yttradt om våltaligheten, men uttrycker nog äfven till någon del skaldens tanke om poesien. Sju år derefter, när de flesta unga skalder i Sverige börjat att Tegnérisera, skrifver han till Brinkman:

"Jag fruktar verkligen för hvad du med rätta kallar en tom och prunkande katolicism i poetisk framställning, så mycket mer som jag sjelf i min mån dertill torde ha bidragit; men det förstås af sig sjelf att det icke är den slösande rikedom, utan den utsmyckade fattigdomen, som jag fruktar. Den rike använder sina skatter som han vill, men den fattige, som vill likna honom, måste hjälpa sig fram med lån och ser ändå alltid taskig ut. Hvarföre skulle dessutom den poetiska rikedom alltid ge sig tillkänna genom bildprunk och *sesquipedalia verba*. Trifves icke den djupaste känsla, ja äfven den djupaste tanke bäst i de enklaste uttryck..... Skall bilden dragas fram vid håret, så gör han en elak min; men kommer han frivilligt, så bör man visserligen ej visa bort honom, nämligen om han får rum och behöfves" ²).

Man finner att Tegnér vid äldre år något jemkat på sitt tidigare omdöme, och utan tvifvel är också rikedom endast då ett fel, när bilderna stå onödiga eller störa hvarandras verkan, än mera om de förvirrande löpa in i hvarandra; men den absolut förfelade poetiska bilden, är den, som icke är aflad uti och framgången utur den skapande fantasien, utan har det reflekterande förståndet att tacka för sin tillvaro.

Hvad nu angår arten af Tegnér's bildspråk, så är egentligen Brandes den ende, som gjort detsamma till föremål för en verklig undersökning. Han yttrar, att Tegnér hade en så lefvande drift att låta allt hvad han tänkte och kände taga åskådlig form för ögat, att han beständigt slungade bilder omkring sig,

¹) LICHTENBERGS Ideen, Maximen und Einfälle, herausg. von Gustav Jördens. I. Leipzig 1827. s. 46.

²) TEGNÉR. Eft. Skr. I. s. 326—27.

och deraf uppkom i hans konversation detta elektriskt gnistrande och lysande, hvaraf hans samtida voro så betagna. Tegnér var ingen fruktbar skald; endast till formen, till uttrycket var han fruktbar.

"Den Stemning", heter det, "hvari han sattes, naar hans Sjæl blev productiv, skjöd hvert Öieblik Knop og satte hvert Öieblik Blomst; den kunde kun undtagelsesvis udkaste store gennemførte Skikkelser eller Syner med faa billeddannende Hovedlinier, men den frembragte uophörlig Smaabilleder, der stode antithetisk eller contrasterende mod hinanden, glede over i hinanden, kobledes sammen og ynglede nye Smaabilleder i en Uendelighed. Revolveragtigt var hans Sind da ladet med Indfald, og de fulgte, Skud i Skud rettede mod samme Punkt, træffende, men fortrængende hinanden. Tanke og Billed var ikke adskilte i hans Sind, de söktes ikke sammen, som hans Modstandere have paastaaet og troet. Men derfor vare de ikke som hos de störste Digtere uden videre Et. Tanken forholdt sig i hans Sind til Billedet omtrent som Begyndelsesbogstaverne i gamle Munkemanuscripter forholde sig til de Miniaturmalerier, der ere flettede sammen med dem og udförte om dem. Man tænke sig et Manuscript, i hvilket ikke blot enkelte, men den overveiende Mængde af Hovedskrifttegn ere paa en saadan Maade malerisk forsirede, og man vil have en Art Forestilling om de Rækker af Idee- og Billedassociationer, der produceredes af Hjernevirksomheden hos Tegnér".

Brandes har sålunda öppet öga för det organiska i bildprakten hos Tegnér, han vet att skalden ingalunda mödosamt letat efter sina bilder för att med dem utstyra tanken, utan att de äro födda *med* tanken. Men fastän han sålunda erkänner sammanhanget emellan tanke och bild såsom ett naturligt, tyckes han hafva uppfattat egendomligheten hos Tegnér på det sätt, att bilden, äfven om den hade en anknytningspunkt vid tanken, dock sedermera antog en viss sjeltständighet gentöfver densamma, ja, blef verksam på egen hand. Han erinrar om statuetter från den äldre renaissancen, der konstnären roat sig att utföra mindre bilder rundtom den stora. "Man tænke sig et digterisk Gemyt, i hvilket Forestillingerne danne slige smaa Basrelieffer og et Foredrag, som ovenikjöbet colorerer dem, altsom det udformer dem, og som derpaa forlader dem for at gaae over till nye, saa har man en tilnærmelsevis correct Idee om Tegnér's Maade at undfange og udføre paa." Han jemför Tegnér's bildspråk med den målade grekiska arkitekturen och skulpturen. Som konstnär vill nemligen, säger han, Tegnér icke verka genom den klara formen allena; han vill framhålla

denna form — äfven med fara att göra den otydlig — genom färger och metallisk glans ¹⁾).

För vår del kunna vi icke i allt instämma uti detta omdöme.

Tegnér's bildspråk sammanhänger på det närmaste med hans sätt att se och uppfatta, med den egendomliga beskaffenheten af hans fantasi. Hans poetiska stil, hans brefstil, hans samtalsstil skulle eljest icke hafva samma pregel. Det är i detta hänseende ganska upplysande hvad Geijer berättar om sin första egentliga bekantskap med Tegnér. Han hade varit på besök på Råmen, der Tegnér då vistades såsom förlofvad med husets yngsta dotter, men icke lyckats blifva med honom närmare bekant. När han skulle begifva sig derifrån, mötte han Tegnér i bruksgatan; först studsade denne vid mötet, derpå vände han om och följde honom.

"Jag erfor snart, att man med honom icke kunde föra något ordentligt resonnement. Han vek af och undan, och återkom ständigt; och man visste lika litet gången af hans tankar, som solstrålens väg genom löfven. Ty allt hvad han sade, blänkte. — Egentligen upprepade han detsamma, fast med andra ord. Likväl kunde man med skäl om honom säga, att han var evigt samme, evigt ny. Det var ett stjernfall af bländande hugskott, infall på infall, ett verkligt fyrverkeri i skogens dunkelhet. — Vid hvarje försök till en ordentlig slutledning vände han sig åt sidan för att äta lingon bredvid vägen, eller att se efter en fågel, eller att beskåda en skuttande ekorre. — — — Han föreföll mig såsom ett naturväsande, såsom en grann fågel, såsom en genius med glänsande vingar. Jag har ej känt någon, om hvilken man med mera skäl kunnat säga, att han var en *ögonblickets* varelse. Han var *ögonblickets* genius. Ingen har så fångat det, som han; dess finaste färgdoft, dess flyktigaste glans fästade han ögonblickligt i en bild, som fick diamantens ljus och färgskiftning. Deraf det friska, det evigt nya i hans skapelser" ²⁾).

Att han på Geijer gjorde intrycket af ett "naturväsande", visar bäst hur naturligt och omedelbart det var, detta "blänkande", detta "glänsande", detta, alla andra så olika, sätt att uttrycka sig. Tegnér talar i bilder, derföre att han tänker i bilder. Han har verkligen, som Brandes säger, denna drift att låta allt hvad han känner och tänker taga åskådlig form. Dermed öfverensstämmer Rydqvists yttrande: "han kan förkroppsliga nästan hvarje tanke, allt lefver och rör sig för ögat, vi känna igen modern skald, hvilken kan ge åt uttrycket denna *plastiska* form." Om med plastisk menas *bildlig* i allmänhet, är anmärkningen sann; men Tegnér var ingalunda plastisk i den mening, att hans bilder stå hela och afrundade som vore de i ord öfversatta skulpturverk. Väl kan han gifva äfven sådana, men i allmänhet vända hans bilder endast en sida

¹⁾ BRANDES Esaias Tegnér. Kbhvn 1878 s. 29, 31 o. följ.

²⁾ GEIJER. Saml. Skr. I. 2 s. 217—18.

åt åskådaren, och det den, som för jernförelsen är den enda viktiga. Det tyckes som om i konceptionens stund de sig framställande bilderna visat för skalden blott den enda sida, hvilken för honom var brukbar, men denna också i en så bländande glans, att alla öfriga sidor lemnades i fullkomligt mörker. Och på samma sätt, i samma bedårande skimmer ställer skalden bilden fram i sin dikt, och gör detta med en sådan styrka och så ögonblickligt, att den öfverrumplade läsaren tvingas att se bilden med skaldens ögon. Men denna lysande bild kastar nu själf sitt ljus öfver det föremål, det skall tjena att belysa, och ställer plötsligen icke blott en punkt, utan föremålet själf i klaraste dager. Sådana bilder hafva karakteren af flyktiga uppenbarelser, de äro ej ämnade att länge kvarhållas, de försvinna, när de gjort tjenst; de äro födda af ögonblicket och derföre så naturliga för — vi begagna Geijers karakteristiska uttryck — en "ögonblickets genius", hvilken framför andra kände konsten att "fästa ögonblickets flyktigaste glans i en bild, som fick diamantens glans och färgskiftning." Af just denna egenhet tro vi att det glänsande och skimrande i Tegnér's diktion till icke ringa grad beror. Det är derföre kanske mera ljus än färg i Tegnér's bilder. Brandes säger: "de fleste af de Lignelser, Tegnér's Fantasi fremvirker, synes mig ved deres Naturen langt overskridende Glands at minde om det Billede, han lader sin Ingeborg væve af Frithiofs Falk:

"Här på hans hand
virkar jag in dig i dukens rand,
vingar af silfver och rika
guldklor tillika."

Detta exempel är icke väl valdt, ty denna "naturstridiga gobelinsbild", som B. kallar den, vill icke vara annat än just en gobelinsbild; men oafsedt detta, så torde det svårigen kunna påstås, att Tegnér's flesta bilder äro naturstridiga. Glansen kommer sannerligen icke af de använda färgernas onatur och prakt, utan den kommer af det solsken, den belysning, hvari Tegnér, beroende af sina inre syner, stälde bilden ¹⁾.

Det är emellertid helt naturligt, att då förtrollningen upphört, och det nyktra förståndet sätter sig att granska sådana bilder, träda äfven de förbisedda sidorna fram; och det är sedan från denna ståndpunkt en mycket lätt sak att mördande kritisera dessa bilder. Då Tegnér liknade ringen på Ingeborgs arm

¹⁾ Då sinnessjukdomen ofta är en stegring af en persons vanliga mentala tillstånd, så saknar det icke sitt psykologiska intresse, att Tegnér under sin sjukdom brukade säga, att i hans hufvud glänste det och blänkte det såsom ädelstenar.

vid "en lysmask, lindad kring en liljestängel", anmärkte Hammarsköld, att liljestängeln var grön och lysmasken gråsvart med undantag af den enda punkt, från hvilken i mörkret ett svagt ljussken sprider sig. Han kunde hafva tillagt att en arm, hvilken är spenslig och smal som en liljestängel, icke är mycket att skryta med. Utan att fästa oss dervid, att Tegnér långtifrån varit den ende skald, som liknat en qvinnoarm vid en liljestängel ¹⁾, så behöfva vi blott vädja till läsaren sjelf, frågande, om han vid denna bild tänkt på gråsvart kring grönt, eller om icke jämförelsepunkterna ögonblickligen sprungit fram och han sett en glänsande ring kring en fin och mjellhvit qvinnoarm? Samma är förhållandet med liknelsen "hans slagsvärd, en stannad ljungeld lik." Hammarsköld anmärker, att en ljungeld kan icke tänkas såsom stannad; må vara, men för det inre ögat kan den mycket väl fasthållas, hvarföre äfven Göthe begagnat uttrycket "Fixirter Blitz, versteinerte Welle".

Det ligger i beskaffenheten af sådana blyxtlikt framblänkande bilder, att om de än gifva åskådlighet åt tanken, de dock icke fullt uttömma hela dess innehåll, och skalden kan derföre gripa efter en andra, en tredje, för att gifva ytterligare klarhet åt föremålet för sin framställning. Så försinligas i "Axel" konung Carl XII:s lugn genom denna bildserie:

"Lugn stod han som ett bombfritt hvalf
Står qvar i den förbrända staden,
Som klippan på det vilda haf,
Som sinnesstyrkan på en graf."

Att vid teckningen af hjeltekonungens lugn en bild af krigets förödelse skulle först falla skalden in, är ganska naturligt; och så se vi bilden af honom, som midt i förödelsen ensam står upprätt, lik det bombfria hvalfvet bland högar af ruiner; men ett sådant lugn kan lätt synas som ett förtviflans, om det icke förut bestått sitt prof, under det förödelsen pågick, och derföre angifver bilden, "som klippan på det vilda haf", att det varit lika orubbligt äfven under stormen. Men äfven detta var icke nog för skalden; det måste framhållas, att lugnet icke var blott känslolöshetens lugn; man måste lära känna den inre källa, hvarur det väller fram, och derom gifves upplysning af bilden, "som sinnesstyrkan på

¹⁾ I SOMADEVAS BHATTAS sagosamling säges i 4:de kapitlet om den sköna Upakasa, att hennes arm var sirlig som en liljestängel. (Se Herman Brockhaus' öfversättning: Die Märchensammlung der Somadeva Bhatta aus Kaschmir. Leipzig 1843). Här är det blott fråga om formen — sirligheten; men hos Tegnér äfven om färgen, och bilden användes i enlighet med det af oss på annat ställe påpekade gamla bruket af epitetet *lilje* för att uttrycka skär hvithet.

på en graf." Det är sant, den föregående bilden kan visserligen här sägas undanträngas af den efterföljande, men den undantränges likväl icke helt och hållet, ty hvarje efterföljande ger åt det hela ett fylligare uttryck, och i detta uttryck ingår äfven en efterverkan af allt det föregående.

Brandes yttrade, som vi sett, att Tegnér's fantasi frambragte oupphörligt småbilder, hvilka stodo antithetiskt mot hvarandra, gled oöfver i hvarandra, kopplades samman och ynglade nya småbilder i oändlighet. Om han dermed vill säga, att Tegnér's egendomlighet bestod uti ett bildynglande, som slutligen förlorade ur sigte det, som utgjorde utgångspunkten, så har han tagit fel och skall näppeligen kunna uppvisa många ställen i Tegnér's skrifter, på hvilka denna beskrifning träffar in. Att deremot stundom bilderna stå i ett "antithetiskt" förhållande till hvarandra, är riktigt; ja, Heiberg påstår, att Tegnér vid sitt bildskapande uteslutande lät bestämma sig af idéassociationslagen, enligt hvilken motsatta föreställningar uppväcka hvarandra, hvadan han aldrig kunde tala om solen utan att nämna månen, aldrig om dagen utan att nämna natten. De af Brandes anförda exemplen på örnen och näktergalen, örnen och dufvan kunna äfven räknas dit. Men hvilken skald låter icke bestämma sig af denna lag och hvem vet icke hvad roll den spelar inom fantasien? Det är sålunda intet förunderligt, att man kan påvisa ställen, hvarest Tegnér lydt idéassociationen. Felet skulle ligga deri, att han uteslutande af denna lag låtit bestämma sig. Att denna beskyllning är en af Heibergs vanliga öfverdrifter, behöfva vi icke bevisa ¹⁾.

Deremot kunna lätteligen ställen uppvisas, på hvilka Brandes' liknelse om revolverskotten träffar fullkomligt in. Ett af de mest bekanta är slutet af Tegnér's mot Hammarsköld rigtade "Antikritik". Stället är för vidlyftigt att kunna anföras i sin helhet, men en profbit tillåta vi oss att meddela:

"Achilles kunde dock såras i foten, men herr H. är skottfri: han kan som författare hvarken såras i eller med foten. Han står med lugn på sin literära schavott och skriver, för att fördrifva tiden, en ny bok der uppe. Han är, som det gamla Rom, modigare efter hvart nederlag. Han är som Thors bockar i sagan: hvarje qväll slagtades de, men hvarje morgon stego de oförtrutna öken upp igen och drogo kärran. Och sålunda stiger äfven herr H. upp och spänner sig för den literära skottkärran, der han förer nu Schiller och Leopold, dem han klandrar, nu Melusina och Pelle Båtsman, dem han berömmar. Han kan ej hvila,

¹⁾ Enligt Heiberg skulle det vara bra illa bestäldt med Tegnér's bilder, ty sid. 28 säger han, att Tegnér's på blott idéassociation grundade bildspråk måste förleda honom till trivialiteter, och s. 31 heter det: "Hvor Ideassociationen forlader Forfatteren, der gaaer han reent paa Lykke og Fromme ud paa sin Billedjagt, men man seer ogsaa hvad det er for Vildt han skyder." När han följde idéassociationen blef han trivial, när han öfvergaf den, tog han miste.

ty han är litteraturens brandvakt, som går omkring och vill släcka ljusen; han kan ej tiga, ty han är den förderfvade tidsandens eko. Han är som ett nyfödt barn: så framt det lever, skriker det; han är som en dissonans: den är blott till derigenom att den låter illa."

Det är onekligen skott på skott, och revolvern har många pipor. Men så är också denna här af bilder frammanad af en ljungande harm, och ingen kan neka, att denna harm är kraftigt målad. Att intrycket mildras genom den vackra, lugnande bild, hvarmed uppsatsen slutar, hör väl egentligen icke hit, men kan ändock i detta sammanhang nämnas. Emellertid skall man finna, att öfver allt der en sådan störtflod af bilder frambyter, är den motiverad af en upprörd stämning.

Vill åter Brandes med ofvan anförda yttrande om de Tegnériska "småbilderna" endast hafva sagt, att Tegnér i en teckning, en beskrifning, belyser enskildheterna genom sjelfständiga bilder, så är detta obestridligt.

Gäller det blott att med ett par drag teckna en figur, vet Tegnér att med en enda slående bild ställa den framför oss. Så införes Halfdan (Frithiofs Saga) med dessa ord:

"Derefter syntes Halfdan, ljuslockig sven,
Hvart anletsdrag var ädelt, men vekligt än.
Till lek han tycktes bära ett svärd vid bälte
Och liknade en jungfru förklädd till hjelte."

Så heter det om Björn:

Nederst på kämparnes bänk, jemnårig med Frithiof, en yngling
Satt som en ros bland vissnade löf: Björn hette den unge,
Glad som ett barn, men fast som en man och vis som en gubbe.

Mindre lyckligt målas Frithiof i andra sången, efter det Helge och Halfdan förut blifvit tecknade:

"Men efter dem kom Frithiof i mantel blå,
Ett hufvud var han högre än begge två.
Han stod emellan brödren, som Dag står mogen
Emellan rosig Morgon och Natt i skogen."

Man får nemligen genom denna bild ett vida starkare intryck af det morgonfriska samt af skogens djupa mörker, än af den mogna dagen.

Likaledes vet skalden att med enkla medel åskådligt framställa en person i handling eller i en ögonblicklig situation. Hur ypperlig är icke teckningen af Ingeborg, då hon vårmorgonen drager ut på jagt. Hur lefvande synes icke Frithiof i de flesta uppträden, der han handlande införes; visserligen är han icke tecknad med den stränga realistiska individualisering, hvilken man i våra dagar

så älskar, men hvilken för Tegnér var främmande; men han är dock alltid tecknad som en levande människa, som en hjälte med vissa bestämda karaktersdrag.

Ypperlig är i "Axel" teckningen af den vilda stepphästen — för att äfven anföra ett exempel hemtadt från djurverlden:

"Som hjälten modig, lätt som hinden,
Hon hörer ingen herre till;
Med örat spetsadt står hon still
Och vädrar faran, vänd mot vinden,
Och plötsligt i ett moln af dam
Hon jagar öfver fältet fram
Och strider sina egna strider
Med oskodd hof och gläds och lider."

För öfrigt återfinna vi äfven här det *ögonblickliga* i konception och utförande. Förbi skaldens öga har skymtat tvenne bilder, den ena raskt aflösande den andra: bilden af den faran vädrande, och af den i ett moln af dam bortilande hästen, hvartill sluter sig bilden af den kämpande, ehuru denna bild är mera antydd och liksom förlagd i ett aflägsset fjerran.

Är åter frågan att gifva en *utförlig* teckning af en *figur*, då kan ej blott på grund af bildrikedomen utan äfven på grund af bildernas egen ofvan skildrade beskaffenhet det hela med stort skäl synas sväfvä i fara att upplösas i själfständiga detaljer. Vi anföra som exempel teckningen af Maria ur "Axel".

"Hon var ett österns barn: de rika,
de svarta lockar lågo lika
en midnatt kring en rosengård,
och glädjens mod, det enda sanna,
stod stolt och ädelt på dess panna,
som segrens bild på sköldmöns vård.
Dess färg var frisk, som konstnärn målar
Auroras i en krans af strålar.
Växt var hon som en oread,
och gången dansande och glad.
Och höga gingo barmens vågor,
af ungdomen och helsan häfd:
en kropp af ros och lilja väfd,
en själ af idel eld och lågor,
en sydlig sommarhimmel, full
af blomsterdof och solens gull.
Der stridde i dess dunkla öga
en himmelsk och en jordisk brand.
Hon blickade så stolt ibland
som Jofurs örn ifrån det höga,

och åter som det dufvopar,
som Afrodites skyvagn drar.

I sjelfva verket har dock denna teckning med dess skiftande bilder lyckats vida bättre, än man skulle förmodat. Det är nemligen endast en enda bild, som är af den beskaffenhet, att den låter oss nästan tappa bort Maria: det är den andra i ordningen, den som liknar glädjens mod, "det enda sanna", på Marias panna tecknad, vid "segrans bild på sköldmöns vård". Utom det, att man tvingas misstänka, det glädjens mod mest för rimmets skull blifvit "det enda sanna", så är bilden temligen långsökt, föga träffande, och försöket att föreställa sig den tager så uteslutande inbillningskraften i anspråk, att man glömmer hvad det är, som den skall betyda. Den är verkligen, för att begagna ett uttryck af Brandes, en basreliefbild, som väl starkt splittrar intresset. Men i öfrigt smälta dessa drag, tack vare skaldens stora konst, ganska bra samman, och dertill bidrager i sin mån den ordning, hvori de anföras. Först lär man känna de olika yttre delar, hvaraf den unga kvinnans skönhet består: det svartlockiga hufvudet, den friska färgen, den smärta växten, behaget i rörelsen och den derunder böljande barmen; och vid hvarje särskildt af dessa drag träder det hela fram, blott från en ny sida sedt. Derpå sammanfattas allt i den at ros och lilja väfda kroppen, hvarefter skildringen fortgår till det, som ger skönheten dess fulländning, själfullheten, klarast framträdande i blicken. — Och så är förhållandet med de flesta dylika utförda teckningar hos Tegnér, att, trots fröet till splittring, skalden genom sin förunderliga konst dock alltid vetat att sammanhålla det hela.

Hvaraf hemligheten af denna konst beror, faller tydligt i ögonen, om vi betrakta någon af Tegnér's utförliga *naturskildringar*.

Hur gerna Tegnér hämtar sina bilder ur naturen, inlåter han sig dock mera sällan på vidlyftiga teckningar af densamma. För angifvande af sceneriet i sina taflor, behöfver han endast några i flykten gripna drag, och landskapet ligger färdigt; se t. ex. första versen i "Frithiofs frestelse". Der han åter lägger an på större utförlighet, der gör han som vid den genomförda teckningen af människofiguren, han belyser de olika dragen genom vexlande bilder af det slag, vi redan lärt känna. Som exempel välja vi en landskapsbild ur "Axel", en mycket bekant och äfven ofta klandrad målning:

"Det var en afton. Qvällen låg
och drömde på sin bädd i vester,
och tysta som Egyptens prester

begynte stjernorna sitt tåg.
 Och jorden stod i stjerneqvällen
 lycksalig som en brud, som står
 med kronan i de mörka hår
 och ler och rodnar under pellen.
 Af dagens lekar trött och varm,
 Najaden stilla låg och myste,
 och aftonrodnan satt och lyste,
 en präktig ros, i hennes barm."

PALMBLAD anmärker, att bilden af stjernorna, som liknade Egyptens prester, hade *omvänd* kunnat försvaras, ty alla läsare känna stjernornas gång och utseende, men ingen känner Egyptens prester. DIETRICHSON har följande uttalande: "Hvert især af disse Billeder er ligesaa rigt og pragtfuldt, som det er betydningsløst; man lader dem gjælde, fordi de fylde vor Fantasi med et smukt Billede, der snart afløses af et andet; men spørge vi efter deres organiske Sammanhæng med Digtets eget store Billede, spørge vi om Stjernerne paa den dunkle Himmel for vor poetiske Anskuen vinder Noget ved at lignes ved Egyptens tause Præster, spørger man, hvem den Najade er, der har saa kolossale Dimensioner, at Aftenrøden kan sidde som en Rose paa hendes Barm, da ser man ret, at Digteren har mere været ledet af sin legende Fantasis betydningsløse Leg med det Enkelte, end af Digterens høie Syn for det store Billede, der udgjør Digtets Væsen og Kjerne"¹⁾. Vi bekänna att vi icke rätt förstå hvad anmärkaren menar med diktens egen stora bild, den, som utgör diktens väsen och kärna och med hvilken hvarje enskild bild skall stå i organiskt sammanhang. Vi frukta att detta blott är en bålstor fras, lika betydelselös, som anmärkaren finner de Tegnérska bilderna vara. Åtminstone hafva vi aldrig förr hört den sats uppställas, att hvarje enskild bild skall stå i ett organiskt sammanhang med det, som utgör diktens väsen och kärna; i en kortare lyrisk dikt kan det låta sig göra; men i en större dikt är det lika onödigt som — omöjligt. En annan sak är, att den enskilda bilden såsom ingående led i ett särskildt parti af dikten harmonierar med tonen i detta parti; och det är just så Tegnér's bilder i ofvananförda rader göra. Dessa rader bilda nemligen början till skildringen af den natt, under hvilken Axel och Maria för hvarandra bekänna sin kärlek. Skalden har velat ställa landskapet i den innerligaste öfverensstämmelse med den handling, till hvilken det skall tjena som scen. Kärleksgudar rida upp och ned på månens strålar, näktergalen sjunger i dalen.

"Det var som om naturen sade,
 Att nu sin herdestund hon hade,

¹⁾ DIETRICHSON. Indledning i studiet af Sveriges Literatur i vort Aarhundrede. Kbhvn. 1862. s. 101.

Så lifligt och så tyst ändå,
Du kunde hört dess hjerta slå.”

En magisk romantisk färgton ligger öfver hela landskapet och binder dess delar samman. Ehuru visserligen ingen läsare sett Egyptens prester, så väcker dock denna bild hos enhvar föreställningen om något mystiskt, något hemlighetsfullt — och den nämnda obekantskapen bidrager icke minst dertill —, hvilket ännu mera stärker intrycket af stjernornas sakta skridande på fästet. Denna mystiska tystnad inleder lyckligt teckningen af naturens herdestund, hvarpå äfven den följande bilden af jorden som en rodnande brud förbereder. Frågar man vidare hvilken den Najad är, å hvars barm aftonrodnaden lyser som en ros, så vet hvar och en, att dermed menas en insjö, ett vatten, hvari aftonrodnaden speglar sig. Nu kunde visserligen skalden, i stället för att personifiera, helt enkelt sagt, att aftonrodnaden speglade sig i insjöns vatten, och vi hade haft föreställningen fullkomligt klar, men det var icke ett vanligt hvardagligt landskap, det var, om vi så få säga, ett erotiskt landskap, skalden ville måla. Hela naturen skulle taga del i Axels och Marias kärlek. Derföre måste det liflösa taga lif, taga mensklig form, och så är i hela teckningen personifieringen följdriktigt genomförd: stjernorna som prester i högtidlig procession, jorden som rodnande brud, vattnet en efter dagens lekar vällustigt hvilande Najad, månstrålarne, lifvade af ridande kärleksgudar. Alla dessa bilder bidraga hvar för sig att frammana den åsyftade totalverkan. Och öfver det hela ligger den mystiska kärleksnattens grundton, som fullt beherrschar de enskilda bildernas lokalt.

Härmed hafva vi i sjelfva verket kommit den sökta hemligheten på spåren, funnit den *andra egendomligheten* i Tegnér's bildskapande fantasi: hans förmåga att, oaktadt bildernas skarpt pointerade karakter, ändå smälta dem samman, låta dem, utan men för deras sjelfständighet, gå upp i ett och samma stora sammanhållande hela. Och det är med afseende derpå Geijer om honom yttrar, att ”en större mästare i det *poetiska luftperspektivet* har väl aldrig funnits”. Luftperspektivet är denna färgade, med stigande afstånd tätande slöja, hvilken öfver alla lokalfärger drager sitt nät, vexlande i färg efter luftens större eller mindre renhet. Och hos Tegnér är, för att åter anföra Geijers ord, ”färghållningen det mest beundransvärda, och i denna åter ej så mycket sjelfva färgerna, som det medium, hvarigenom de synas, som sammansmälter dem, och som sjelf ses utan att synas”¹⁾. Det är denna perspektiviska verkan Brandes förbisett,

¹⁾ GEIJER S. O. S. 318—319.

och som gör att han kan likna Tegnér's bilder vid färgad skulptur och tala om deras "hårda metallglans".

Vi foga till dessa anmärkningar en granskning af några Tegnér'ska bilder, väljande de flesta ur den sång, som bland alla står i sämsta rykte för sina bilder: första Frithiofssången. I andra strofen möter oss en bild af Frithiof:

"Den ena som en ek sköt fram
Och som en lans är hennes stam;
Men kronan, som i vinden skälfver,
Liksom en hjälm sin rundel hvälfver."

Här är Frithiof liknad vid en ek, men eken sjelf åskådliggjord genom en lans, öfver hvilken en hjälm hvälfver sig. Man har för sig en s. k. *katachres*, der skalden ur en bild fallit in i en annan. Katachreser äro hos en så bildrik skald som Tegnér icke så sällsynta, men derföre icke alltid att anse som fel. Med rätta säger RUDOLPH GOTTSCHALL, att de flesta katachreser bero på en djerfware idéassociation, hvilken den upprörda fantasin med glädje följer; de äro *fantasiens elisioner*, för den djerfware poetiska stilen lika outhärliga som de grammatiska och syntaktiska ¹⁾. Felaktiga äro de blott, när bilderna förstöra och upphäfva hvarandra, utan att detta af en häftigt upprörd stämning är motiveradt, och af denna art synes oss katachresen i ofvanstående strof vara.

Mot strofen

"Han tänkte: gult är Frejas hår,
Ett kornland, som för vinden går;
Från det kan jag ej Ingeborgs skilja,
Ett nät af guld kring ros och lilja."

anmärkte Heiberg, att det är ett rent nonsens, ty för att skilja ett kornland från ett nät behöfver man icke vara stark i distinktioner ²⁾. Men skalden talar här blott om svårigheten att kunna skilja Ingeborgs hår från Frejas, och enär han förut sagt, att den senares liknar ett at vinden vaggadt kornland, behöfver han icke upprepa detsamma om Ingeborgs, utan visar oss genom en ny bild hur detta korngula hår böljar kring hals och kinder. Båda dessa bilder äro af det slag, som vi ofvan karakteriserat.

"Jag vet ett silke, der det hoppar
Ljusalfver två med rosenknoppar."

Hammar-sköld frågar: "äro ljusalferna ett slags andeväsen, huru komma då dessa att skjuta ut i rosenknoppar?" ³⁾. Onekligen är här en katachres, som står på

¹⁾ GOTTSCHALL Poetik. Breslau 1858 s. 193.

²⁾ HEIBERG s. o. s. 28.

³⁾ HAMMARSKÖLD "Kometen" 1826 n:o 9.

gränsen af det tillåtna. Men Tegnér har, i enlighet med arten af sitt bildspråk, blott velat framhålla, att de två rosenknopp-prydda bröstet röra sig som lefvande ljusa andeväsen. LEINBURG anmärker, att bilden påminner om Höga Visans ord: "Dina tu bröst äro såsom två unga råtvillingar, hvilka bland rosor i bet gå" ¹⁾.

"Hvi prisas Gerdas kinder så,
En nyfäld snö med norrsken på?
 Jag kinder sett: en dag, som tänder
Två morgonrodnader i sender."

Dessa två bilder kallar Brandes "uheldige og unaturlige" ²⁾. Hvad man rimligen kan anmärka mot den förra, inse vi icke. Det är en reminiscens af en bild, som återfinnes hos Lidner och är använd i den sjuttonde Frithiofsromansen. Den senare bilden har deremot onekligen genom en allt för stark sammandragning i uttrycket blifvit svårfattlig.

Då det om Ingeborg heter

"Som en stjärna på en vårsky sitter hon på gångarn grå",

kan man säga, att för en nyktert prosaisk uppfattning ingenting liknar mindre en qvinna till häst, än en stjärna på en sky; det kunde derföre hafva varit nog sagdt, att drottningen red på en hvit gångare. Men det undgår icke den fantasirike läsaren, att genom detta tillägg får skalden fram det strålande hos drottningen, det lätta och luftiga i hästens hållning och rörelser.

Det vore icke svårt att ännu länge fortsätta denna bildmönstring för att dermed styrka hvad vi yttrat om den allmänna karakteren af Tegnér's bilder; men för att icke blifva för vidlyftiga, må vi här afbryta och vilja blott genom ett enda exempel ådagalägga hur lätt det för den fadda förståndskritiken kan vara att förstöra de allra skönaste bilder. Enhvar känner det vackra slutet af *Svea*, der skaldens fosterlandskärlek stegras till en glödande passion, som ger sig utbrott i den kanske sublimaste hyperbol, som vår poesi har att uppvisa. Lägg den under förståndets dissekerknif! I en stjernbild, som har en aflägsen konturlikhet med en vagn, sitta de tre Carlarne och köra med gyllene tömmar — hästarne lemnas derhän —; dessa Carlar uppmanas sedan, att om Sverige skulle bli eröfradt, styra tistelstängen d. v. s. de tre främsta stjernorna, af hvilka en hvar är mycket större än jorden, ned i hafvet, förmodligen Nordsjön, på det att

¹⁾ G. v. LEINBURG. Frithiofs Saga, ueber. in Prosa. Frankfurt a. M. 1872. Anmerkungen s. 7.

²⁾ BRANDES s. o. s. 37.

den skandinaviska halfön skulle försvinna från jordklotet. Om något är "nonsens", så är det väl detta! Och likväl hänföres hvarje läsare af det väldiga patos, som brusar i dessa strofer, han går blindt in på alla de förutsättningar, skalden kräver; den objektiva sanningen förkastas som osann, den subjektiva, den, hvilken skaldens fantasi har skapat, blir den enda, som får gälla, och hjertat klappar högre och ögat tåras, då han läser:

"Men var ert minne, var er dygd förgäfvets,
Skall Svea falla här i tidens höst
En slaf bland folken, utan namn, och qväfves
Er hjertelåga evigt i dess bröst; —

Då styren stjernbeströdda tistelstängen
Mot havvets afgrund med förtviflans mod,
Att med vår jord vår skam må bli förgången,
Och ingen veta hvart ert Svea stod."

Vi behöfva väl icke särskildt förklara, att vi med det här ofvan anförda icke vilja hafva sagt, att hvarje bild hos Tegnér har en blixtnlik framskimrande, ensidig karakter. Man påträffar hos honom mången gång både utförliga och strängt genomförda bilder. Så kan t. ex. jemförelsen emellan qvinnan och den bleka vattenliljan i åttonde Frithiofssången gälla som prof på en i alla enskildheter lyckligt utförd poetisk bild; dock torde äfven för denna bild en ögonblicklig syn hafva legat till grund, och den under seglarns köl sig böjande näckrosen möjligen varit det frö, hvarur bilden framvuxit. Eljest innebära sådana långt utförda bilder vissa faror för en skald af Tegnér's skaplynnne; vi hänvisa till orgelbilden i början af Promotions *Epilogen* 1820. För öfrigt neka vi ingalunda, att man hos Tegnér någon gång påträffar en oegentlig bild eller en, som icke för hans fantasi tillräckligt klart framträdte och derför ej heller blifvit tillräckligt klart återgifven. Det är vidare icke förunderligt, att i denna massa af bilder en och annan vänder tillbaka och återfinnes i skilda dikter.

Vid bedömande af dessa förhållanden får man dock icke lemna ur räkningen hvad som äfven Tegnér's vänner brukade kalla hans *sjelfsvåld*. Den blandning af nordbo och Hellen, som flera anmärkt hos Tegnér och som företrädesvis HVASSER accentuerat ¹⁾, gaf sig bland annat på det sätt tillkänna, att vid sidan af det utbildade skönhetssinnets yttringar stundom uppträdde en trotsig hänsynslöshet och ett förakt för det regelräta; skalden umgicks på vikingamanér med ordfogning och bild; det var som om ett stycke nordisk kraft, hvilket icke blifvit tillräck-

¹⁾ HVASSER i uppsatsen "Om Tegnér som skald" uti Valda Skrifter II.

ligt tämjdt och underlagdt Hellenismens skönhetsmått, brutit sig löst och roat sig med att tumla om på egen hand. I allmänhet tog Tegnér det icke så noga med filningen, tvertom fann han stundom, att ett eller annat raskt utkastadt, mindre vårdadt *drag* kunde till och med göra god effekt i konstverket. Detta var realismen i hans idealism.

Under sin fullmogna period synes Tegnér mera pröfvat och oftare "visat bort" de sig inställande bilderna; men i yngre åren tog han emot dem med öppna armar. Säkert är emellertid, att om han i sina bilder icke alltid är hvad man kallar strängt naturtrogen, så hafva dock dessa bilder en öfvertygande kraft, som hans efterhärmare icke förmådde gifva sina. Man jemföre den ofvan anförda bilden, der Marias svarta lockar kring det blomstrande anletet liknas vid "en midnatt kring en rosengård", med en efterhärmares motsvarande skildring af sin Hilma:

"Hur de bruna lockar hänga
Vårdslöst uppå skuldrans snö,
Som kastaniens frukter svänga
Kring ett kritberg vid en sjö."

Hur svänga kastanjer kring ett kritberg? Kan man ens föreställa sig hur det skulle se ut?

Tegnér's stil, hur mycket den än synes locka till efterhärkning, är i sjelfva verket oefterhärmlig, just emedan den var hans och ingen annans, berodde på den egendomliga daningen af hans fantasi och dennas förhållande till hans öfriga själskrafter. "Ein jeder muss nach seiner Façon selig werden": sade preussarnes Fredrik II. Med mera rätt kan man säga om de stora diktargenierna, att en hvar af dem är skald på sin fason. Han kan icke annorlunda. I hans snille ligger hans fullmakt.

Vi hafva med dessa anmärkningar icke afsett att gifva en uttömmande behandling af det ämne, vi förelagt oss — utrymmet af en inbjudningsskrift skulle icke heller hafva tillåtit detta. Vi hafva endast velat angifva några förhållanden, hvilka vi tro, att man icke får förbise, om man vill fullt rättfärdigt bedöma Tegnér's bildspråk; och vi hafva ansett det icke vara olämpligt att erinra om den store farfadren på en dag, då sonsonen intager vid detta universitet en lärostol beslägtad med den, som af den förre fordom bekläddes, och då vi för andra gången bland Lunds professorer gå att inskrifva namnet **Esaias Tegnér**.

Sedan detta universitet den 6 september 1877 blifvit genom döden beröfvadt en bland sina förnämsta prydnader, den berömde Orientalisten, CARL JOHAN TORNBERG, har Kongl. Maj:t under den 28 Februari 1879 till professor i österländska språk vid Kongl. Universitetet i Lund utnämnt och förordnat ende qvarstående sökanden, adjunkten i Jemförande språkforskning vid samma universitet, filosofie doktorn ESAIAS TEGNÉR, som genom sina redan utgifna skrifter ådagalagt mångsidig lärdom och kritisk skärpa samt genom sin lärareverksamhet väckt till lif studiet af den jemförande språkforskningen.

Om sina lefnadsöden har professor TEGNÉR, på begäran, lemnat följande meddelande:

Jag Esaias Henrik Vilhelm Tegnér är född den 13 januari 1843 i Kjellstorps församling af Malmöhus län. Mina föräldrar äro prosten och kyrkoherden därstädes, L. N. O., d:r Chr. Tegnér och Emma Sophia född Kinberg.

Efter att under åren 1854—59 hafva åtnjutit undervisning i Lunds Katedralskola, blef jag den 16 december sistnämnda år inskrifven som student vid Lunds universitet. Den 4 febr. 1865 aflade jag filosofie kandidatexamen; den 7 juni s. å. promoverades jag till filosofie doktor och innehade vid promotionen första hedersrummet. På förord af min högt vördade lärare och företrädare i det embete, jag nu går att intaga, professor C. J. Tornberg, kallades jag den 11 juli s. å. till docent i de Semitiska språken. Den 27 december 1872 utnämndes jag till adjunkt i Jemförande språkkunskap, hvilket embete jag beklädt intill dess jag den 28 februari detta år utnämndes till professor i österländska språk.

Under tvänne längre resor åren 1871—72 och 1874—75 har jag haft tillfälle att i utlandet idka språkvetenskapliga studier. Under den först nämnda resan uppehöll jag mig företrädesvis i Italien, under den senare hufvudsakligen i Paris och Leipzig. I sept. 1876 var jag förordnad att som svenskt ombud delta i den internationella orientalistkongressen i St. Petersburg och besökte af denna anledning Ryssland och Finland.

På uppdrag af Stockholms högskoleförening höll jag under december 1873 i Stockholm offentliga föreläsningar öfver allmän språkvetenskap.

Den 17 maj 1873 kallades jag till medlem i det kort förut bildade Antropologiska sällskapet i Stockholm. Den 17 april 1875 invaldes jag i La société de Linguistique i Paris. Den 13 maj 1876 erhöll jag kallelse till ledamotskap i Kongl. Vetenskaps-societeten i Upsala.

Utom mindre uppsatser i olika tidskrifter har jag utgifvit följande arbeten af språkligt innehåll:

De nunnatione arabica. Lund 1865.

De vocibus primæ radicalis *w* earumque declinatione, quæstiones semiticæ comparativæ I. Lund 1870. Intagen i Lunds universitets årsskrift, B. VI.

Studier i en svensk ordbok. Köpenhamn 1869. I studentkalendern Ydun.

Om språk och nationalitet. Upsala 1874. I Svensk Tidskrift utg. af H. Forsell.

Universalskrift. Upsala 1876 och 1877. I samma tidskrift.

Ninives och Babylons kilskrifter. Stockholm 1875. I serien "Ur vår tids forskning."

De ariska språkens palataler. Lund 1878. I Lunds universitets årsskrift.

Sitt nya embete kommer professor TEGNÉR att tillträda med en föreläsning
Om språkets makt öfver tanken.

Då vi icke vid detta tillfälle kunna påräkna närvaron af Universitetets
vördade *Kansler, f. d. Statsrådet, f. d. Envoyén, En af de Aderton i Svenska
Akademien, Riddaren och Kommendören af Kongl. Maj:ts orden, Riddaren af
K. Carl XIII:s orden, Riddaren af Kongl. Danska Elefanterorden, Ledamoten
af Kongl. Vetenskaps Akademien m. m. m. m., Filosofie Doktorn, Herr Grefve
HENNING HAMILTON*, anhåller jag vördsamt, att *Universitetets Prokansler,
Biskopen i Lunds stift, Kommendören med stora Korset af Kongl. Nordstjerne-
orden m. m. Teol. och Filos. Doktorn Herr WILHELM FLENSBURG* täcktes anföras
denna akademiska fest, till hvilken Universitetets Lärare, Embetsmän, Tjenste-
män och Studerande ungdom samt vetenskapens Gynnare, Idkare och Vänner
vördsamt och vänligen inbjudas.

Samlingen sker i Konsistorii sessionsrum Måndagen den 24 Mars kl. $\frac{1}{2}$ 11
f. m., och afgår processionen derifrån kl. 11 f. m. till Stora Auditorium i Biblio-
teksbyggnaden.

Lund den 22 Mars 1879.

Gustaf Ljunggren.

